

Vyhľadávanie dôkazov obhajcom v prípravnom konaní

Anotácia: V trestnom konaní si právo na spravodlivý proces vyžaduje, aby obžaloba aj obhajoba mali prístup k relevantným dôkazom a aby si ich mohli zabezpečiť a vyjadriť sa k nim v súlade so zásadou kontradiktórnosti. Na Slovensku, podobne ako v mnohých iných krajinách, zohráva obhajca kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní zachovania práva na spravodlivý proces vo vzťahu k obvinenému. V záujme splnenia tejto povinnosti sa obhajoba venuje dôslednému vyhľadávaniu dôkazov aj počas prípravného konania. S cieľom vytvoriť dôveryhodnú obhajobu obhajca vykonáva aj rozsiahlu analýzu prípadu a hľadá dôkazy v prospech obvineného. Práve preto, že medzi základné zásady trestného konania patrí povinnosť orgánov činných v trestnom konaní objasniť nielen okolnosti svedčiace proti obvinenému, ale aj okolnosti v jeho prospech, obvinený nie je povinný dokazovať svoju nevinu. Obvinený má právo navrhnúť dôkazy, a to aj prostredníctvom svojho obhajcu. Obhajca sa tak starostlivým skúmaním skutočností a dôkazov snaží odhaliť prípadné slabiny alebo nezrovnalosti v prípade obžaloby, a tým posilniť obhajobu obvineného. V tomto článku sa teda podrobnejšie analyzujú spôsoby, akými obhajca vyhľadáva a zabezpečuje dôkazy, s dôrazom na prípravné konanie.

Kľúčové slová: obhajca, prípravné konanie, vyhľadávanie dôkazov, právo na spravodlivý proces

Úvod

V trestnom konaní si právo na spravodlivý proces vyžaduje, aby obžaloba (prokurátor) aj obhajoba (obvinený a jeho obhajca) mali prístup k relevantným dôkazom a aby tieto dôkazy mohli zabezpečiť. Obvinený má rovnako právo vyjadrovať sa ku všetkým dôkazom získaným orgánmi činnými v trestnom konaní v súlade so **zásadou kontradiktórnosti**. Na Slovensku, podobne ako v mnohých iných krajinách, zohráva obhajca kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní **zachovania práva na spravodlivý proces** vo vzťahu k obvinenému. Na splnenie tejto povinnosti sa obhajca venuje dôslednému vyhľadávaniu dôkazov už počas prípravného konania.

Obhajca v súlade so zákonom č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok (ďalej len „**Trestný poriadok**“) plní funkciu právneho zástupcu obvineného, ktorý je poverený ochranou jeho práv a záujmov počas celého trestného konania. Hlavným aspektom jeho úlohy je dôkladné preskúmanie dôkazov predložených obžalobou a hľadanie akýchkoľvek dôkazných materiálov, ktoré by mohli podporiť obhajobu obvineného. Právo obhajcu oboznámiť sa so všetkými dôkazmi zabezpečenými orgánmi činnými v trestnom konaní má zásadný význam pre spravodlivý priebeh trestného konania, keďže orientácia v jeho zložitom systéme si vyžaduje odborné znalosti, ktorými obvinený mnohokrát sám nedisponuje. Obhajca teda počas trestného konania pôsobí aj ako **poradca obvineného**, vysvetľuje mu priebeh trestného konania, radí mu pri možných právnych stratégiách a zabezpečuje dodržiavanie práv obvineného. Od prípravného konania až po súdne konanie zohráva obhajca rozhodujúcu úlohu pri zabezpečovaní spravodlivého a nestranného procesu.

1. Uplatňovanie zásady kontradiktórnosti počas prípravného konania

S cieľom vytvoriť spoľahlivú obhajobu sa obhajca venuje rozsiahlej analýze prípadu a vyhľadávaniu akýchkoľvek informácií, ktoré by mohli svedčiť v prospech obvineného. Napriek tomu však obvinený **nie je povinný** dokazovať svoju **nevinu**. Medzi základné zásady trestného konania patrí totiž aj povinnosť orgánov činných v trestnom konaní objasňovať nielen okolnosti svedčiace proti obvinenému, ale aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech¹.

¹ Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov, § 2 ods. 10.

Obvinený má teda **právo** navrhovať dôkazy, a to aj prostredníctvom svojho obhajcu. Týmto spôsobom sa zabezpečuje realizácia zásady **kontradiktórnosti**, napriek tomu, že je v štádiu prípravného konania v porovnaní s konaním pred súdom mierne oslabená. K nalomeniu tejto zásady dochádza najmä v dôsledku **nevyváženého postavenia** dvoch proti sebe stojacich subjektov, kedy nemôžeme v plnom rozsahu hovoriť o rovnosti zbraní, ktorá je výrazným aspektom zásady kontradiktórnosti.²

Kontradiktórnosť v slovenskom trestnom konaní môžeme vyložiť ako **právo obvineného na informácie** o povahe a dôvodoch obvinenia proti nemu, **právo na oboznámenie sa** s vyšetrovacím spisom a dôkazmi, ktoré boli proti nemu obstarané a **právo vyjadriť sa k nim, uvádzať vlastné skutočnosti** a **konfrontovať** dôkazy zabezpečené obžalobou.³ Zásada kontradiktórnosti vyplýva okrem iného najmä z ustanovenia § 2 ods. 7 Trestného poriadku, podľa ktorého *„každý má právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, ak tento zákon neustanovuje inak“*. Ďalej môžeme túto zásadu nájsť premietnutú aj v ustanovení § 2 ods. 11 Trestného poriadku, podľa ktorého *„súd môže vykonať aj dôkazy, ktoré strany nenavrhl. Strany majú právo nimi navrhnutý dôkaz zabezpečiť.“* Právo obvineného na informácie je naplnené prostredníctvom rôznych procesných úkonov orgánov činných v trestnom konaní (ďalej len „OČTK“), ako napríklad oznámenie uznesenia o vznesení obvinenia alebo oznámenie zmeny právnej kvalifikácie skutku. Okrem uznesenia o vznesení obvinenia musia byť obvinenému oznámené aj iné rozhodnutia OČTK (napr. uznesenie o pribratí znalca, obžaloba, návrh na schválenie dohody o vine a treste) a samozrejme aj rozhodnutia vo veci samej. Právo obvineného vyjadriť sa je v súvislosti s tým zaručené právom obvineného podať voči rozhodnutiu opravný prostriedok, prípadne využiť inštitút žiadosti o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku.

Okrem toho je však zásada kontradiktórnosti v štádiu prípravného konania naplnená najmä vlastnou **aktívnou činnosťou obvineného**, resp. jeho obhajcu, a to napr. zúčastňovaním sa na úkonoch prípravného konania, nazeraním do spisov a ich preštudovaním. V prípade materiálnej obhajoby obvineného sú však jeho práva v tomto zmysle zásadne obmedzené Trestným poriadkom, keďže jeho účasť na vyšetrovacích úkonoch nie je zaručená. Podľa § 213 ods. 1 TP: *„Policajt môže povoliť účasť obvineného na vyšetrovacích úkonoch a umožniť mu klásť vypočúvaným svedkom otázky. Postupuje tak najmä vtedy, ak obvinený nemá obhajcu a úkon spočíva vo výsluchu svedka, pri ktorom je dôvodný predpoklad, že ho nebude možné vykonať v konaní pred súdom, iba ak by zabezpečovanie jeho prítomnosti alebo jeho prítomnosť mohli ohroziť vykonanie tohto úkonu.“* Naproti tomu, **obhajca „má právo od vznesenia obvinenia zúčastniť sa úkonov, ktorých výsledok môže byť použitý ako dôkaz v konaní pred súdom, iba ak vykonanie úkonu nemožno odložiť a obhajcu o ňom vyzrozumieť.“** V danom prípade sa teda väčší rozsah práva zúčastňovať sa na úkonoch trestného konania priznáva obhajcovi obvineného, než samotnému obvinenému.

² SLOVÁK, I. a N. TARABOVÁ, 2020. Vybrané aspekty obstarávania dôkazov obhajobou. In: *Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae, Tomus XXXIX, 2/2020*, str. 318.

³ Bližšie pozri: ČENTĚŠ, J. a kol., 2016. *Trestné právo procesné. Osobitná časť*, s. 32.

Rôzne úskalia nájdeme aj v iných úkonoch, ktoré by mohli nastať pri zabezpečovaní dôkazov samotným obvineným. Napríklad v prípade **zabezpečovania svedkov**, ktorí by mohli svedčiť v jeho prospech, môže dôjsť k podozreniu na vznik dôvodu **kolúznej väzby**. Obvinený totiž môže byť vzatý do väzby za predpokladu, že z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplynie dôvodná obava, že „*bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie.*“⁴ V konkrétnej situácii, kedy by teda obvinený sám kontaktoval potenciálneho svedka a snažil by sa zabezpečiť jeho výpoveď ako dôkaz vo vlastnom trestnom konaní, riskoval by svoj pobyt na slobode. Hranica medzi vyhľadávaním svedkov v rámci realizácie práva na obhajobu a snahou o ovplyvňovanie svedkov môže byť z pohľadu OČTK teda veľmi tenká.⁵ Preto je pre obvineného účelnejšie, ak bude v jeho mene a v jeho prospech zabezpečovať dôkazy jeho obhajca. Aj v tomto kontexte však možno badať určité nevýhody. Niektorí advokáti sa tiež obávajú sami sa stretávať so svedkami, aby neboli vinení z toho, že ich ovplyvňujú. Okrem toho, ak OČTK nebude chcieť vypočuť svedka alebo vykonať konfrontáciu, nemusí tak urobiť napriek žiadosti obhajoby. Obhajca má teda náročnejšiu cestu ku kvalitnej príprave na vedenie výsluchu v súdnom konaní mnohokrát bez predchádzajúcej znalosti svedka a jeho pohľadu na vec.⁶

Keďže prokurátor v trestnom konaní má odlišné postavenie a úlohy v závislosti od jednotlivých fáz procesu, je nereálnym očakávaním, aby prokurátor **aktívne a iniciatívne zhromažďoval dôkazy v prospech** obžalovaných osôb, aj napriek tomu, že mu to podľa Trestného poriadku prináleží.⁷ To isté sa koniec koncov dá povedať aj o policajtovi, ktorý je tiež orgánom činným v trestnom konaní s povinnosťou zabezpečovať dôkazy aj v prospech aj v neprospech obvineného. Existencia a uplatňovanie zásady kontradiktórnosti by mali zabezpečiť **rovnaké podmienky pre obe strany** a umožniť **obhajobe zabezpečenie dôkazov** v dostatočnom rozsahu na vyrovnanie nerovnováhy proti sebe stojacich strán. Napriek tomu, tak ako sme už skôr poukázali, táto zásada sa počas prípravného konania uplatňuje v obmedzenom rozsahu. Táto skutočnosť vyvoláva otázku, či má obhajca skutočný priestor na obstaranie dôkazov a do akej miery, a či sú právne predpisy dostatočné na zabezpečenie tohto práva a umožňujú jeho efektívne uplatnenie.⁸

2. Vyhľadávanie dôkazov obhajcom v porovnaní s OČTK

Za dôkaz môže podľa Trestného poriadku slúžiť „*všetko, čo môže prispieť na náležité objasnenie veci a čo sa získalo z dôkazných prostriedkov podľa tohto zákona alebo podľa osobitného zákona.*“ Podľa ustanovení Trestného poriadku teda za dôkaz môžeme považovať akúkoľvek skutočnosť alebo okolnosť, ktoré sa môžu použiť na preukázanie pravdivosti tvrdení strán trestného konania. Dôkazy predkladané obhajobou (či ďalšími subjektmi trestného konania) majú mať **rovnakú váhu** ako dôkazy získané OČTK, či súdmi.⁹

⁴ Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov, § 71.

⁵ LACIAK, O., 2019. Vplyv realizácie práva na obhajobu na dokazovanie v trestnom konaní. In: Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum, s. 133.

⁶ KOLESÁR, J., 2010. Perspektívy dokazovania v trestnom konaní s dôrazom na znalecké dokazovanie, s. 19.

⁷ SLOVÁK, I. a N. TARABOVÁ, 2020. Vybrané aspekty obstarávania dôkazov obhajobou. In: Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae, Tomus XXXIX, 2/2020, str. 320.

⁸ Tamtiež, str. 321.

⁹ ČENTĚŠ, J., 2021. Trestný poriadok: komentár: § 1-195, s. 750.

Podľa Trestného poriadku existuje niekoľko **foriem** dôkazov, ktoré môžu byť použité v trestnom konaní. **Výpoveď svedka** je jedným z najdôležitejších dôkazov v trestnom konaní, ktorý sa získava prostredníctvom jeho výsluchu. Svedok môže poskytnúť informácie o udalostiach, ktoré sú predmetom trestného konania. Na predvolanie **OČTK** (alebo súdu) je **každý povinný dostaviť sa** a vypovedať ako svedok o tom, čo mu je známe o trestnom čine a o páchatelovi alebo o okolnostiach dôležitých pre trestné konanie.¹⁰ V prípade, ak sa svedok na predvolanie nedostaví, vzniká možnosť jeho predvedenia, resp. v súdnom konaní aj zabezpečenia podľa § 88 Trestného poriadku. Pred výsluchom musí byť svedok riadne **poučený** o jeho právach, konkrétne o práve odoprieť vypovedať, o zákaze výsluchu, o následkoch krivej výpovede, a podobne. Na tomto výsluchu môže byť za pravidiel, ktoré sme uviedli už v predošlej kapitole, prítomný aj obhajca obvineného, resp. samotný obvinený. Obhajca môže vypočúvanému svedkovi klásť po skončení výsluchu otázky. Z výsluchu svedka sa spisuje zápisnica, ktorú je následne možné **čítať aj na hlavnom pojednávaní** za predpokladu, že s tým súhlasí prokurátor a obžalovaný a súd nepovažuje osobný výsluch svedka za potrebný.

Pokiaľ ide o zabezpečenie svedeckej výpovede obhajcom, postup a prostriedky jeho získania sú odlišné než v prípade zabezpečovania tohto dôkazu OČTK. Podľa § 7 Advokátskeho poriadku má advokát **právo vyhľadávať a získavať dôkazné prostriedky** (svedkov, listiny, znalecké posudky, atď.) a zisťovať skutkové okolnosti prípadu. O zistených skutkových okolnostiach môže vyhotoviť **písomný záznam** a môže ho nechať svedkom **podpísať**. Takýto písomný záznam by sa následne v trestnom konaní považoval za **listinný dôkaz**, resp. môže slúžiť ako **podklad** na návrh na **vykonanie výsluchu** predmetného svedka.¹¹ V prípravnom konaní majú teda OČTK vždy určitú **prevahu voči obhajobe**, pretože v prípade, ak obvinený (resp. jeho obhajca) navrhne vykonanie určitého dôkazu, je na úvahe OČTK, či a do akej miery tento návrh akceptujú. Táto prevaha sa môže prejavovať tiež formou nedostatočného realizovania dôkazu alebo iba čiastočného zabezpečenia dôkazu.¹² OČTK môžu totiž podľa vlastného uváženia „*zhodnotiť, či by obhajobou navrhované výpovede svedkov mohli ovplyvniť výsledok súdneho konania alebo či sa dalo odôvodnene očakávať, že posilnia pozíciu obhajoby. „Dostatočnosť“ odôvodnenia návrhov obhajoby na vypočutie svedkov závisí od posúdenia okolností daného prípadu vrátane uplatniteľných ustanovení vnútroštátneho práva, štádia a priebehu konania, línie argumentácie a stratégie, ktorú strany sledovali, a ich procesného správania.*“¹³ Preto je dôležité dbať na základnú povinnosť prokurátora, ako *dominus litis*, na dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní.

Okrem výpovede svedka môže obhajca vyhľadávať aj iné dôkazy, najčastejšie dôkazy **listinné** (napríklad daňové priznanie v trestnom konaní o daňovom trestnom čine), **vecné** (napríklad obrazovo-zvukový záznam dosvedčujúci alibi obvineného). Pri vyhľadávaní týchto dôkazov však treba dbať na to, aby bol takto zabezpečený dôkaz **zákonný**. Na jednej strane teda samotné zabezpečovanie dôkazov obhajobou nie je procesne dostatočne upravené a zväčša ani

¹⁰ Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov, § 127 ods. 1.

¹¹ LACIAK, O., 2019. Vplyv realizácie práva na obhajobu na dokazovanie v trestnom konaní. In: *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum*, s. 133.

¹² ROSKOVÁNYI, K., 2023. Právo obvineného vypočúvať svedkov a predkladať listinné dôkazy vo svoj prospech. In: *Právne listy* [online]. [cit. 03.09.2023]-vypocuvat-svedkov-a-predkladat-listinne-dokazy-vo-svoj-prospech>

¹³ Rozsudok veľkého senátu ESLP Murtazaliyeva proti Rusku, zo dňa 18. 12. 2018, body 160-161.

neposkytuje možnosť legálneho donútenia k spolupráci tých osôb, ktoré sú na vykonanie dôkazu potrebné. Na druhej strane práve **absencia detailnejšej zákonnej úpravy** vykonávania dôkazov inými subjektmi než OČTK môže byť často výhodou, pretože „*tieto subjekty nie sú viazané mnohými formalistickými úkonmi, ktoré činnosť získavania dôkazov komplikujú a administratívne predstavujú značnú záťaž.*“¹⁴

3. Vyhľadávanie dôkazov tretími osobami

Advokát môže vyhľadávať svedkov, zisťovať dôkazy a skutkové okolnosti prípadu aj prostredníctvom **tretích osôb**.¹⁵ V tomto ohľade je možné spomenúť napríklad využívanie služieb súkromného detektíva podľa zákona č. 473/2005 Z. z. o poskytovaní služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o súkromnej bezpečnosti) (ďalej len „**Zákon o súkromnej bezpečnosti**“). Podľa tohto osobitného zákona patrí pod činnosti detektívnej služby aj získavanie údajov, ktoré môžu slúžiť ako **dôkazný prostriedok** v konaní pred súdom alebo správnym orgánom. Zákonnou podmienkou je, že podľa § 59 Zákona o súkromnej bezpečnosti detektívnu službu nemožno vykonávať spôsobom, ktorým sa zasahuje do osobnostných alebo iných práv chránených zákonom alebo ktorým sa **úmyselne zasahuje** do činnosti orgánu verejnej moci, alebo ktorým by mohlo **dôjsť k zmareniu** činnosti orgánu verejnej moci.

Rovnako však v tomto kontexte musíme dbať na to, aby získaný dôkaz mohol byť považovaný za **zákonný**, a tým pádom aj použiteľný v trestnom konaní. V tomto kontexte nastáva problém najmä pri vyhotovovaní obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov detektívnou službou, pretože práve znakom výkonu súkromnej detektívnej služby je jej **utajenosť**, a teda dotknutá osoba o svojom sledovaní nemá vedomosť. Podľa názoru Najvyššieho súdu SR je „*neprípustné, aby si súkromná osoba (akákoľvek fyzická, či právnická osoba vrátane detektívnej služby) utajeným spôsobom vyhotovila obrazový záznam inej osoby cielene iba za tým účelom, aby ho mohla v budúcnosti potenciálne použiť ako dôkaz v trestnom, civilnom, či správnom konaní. Podozrenie z nezákonného konania nemožno preukazovať dôkazmi získanými z iného nezákonného konania. Nie je možné pripustiť, aby súd z dôvodu záujmu spoločnosti na odhaľovaní podozrenia z protiprávnej činnosti ospravedlňoval iné protiprávne konanie, ktorým došlo k porušeniu práv iných osôb. Ani verejný záujem na nájdení materiálnej pravdy by nemohol konvalidovať protiprávnosť konania, ktorým je od počiatku nezákonne získaný dôkaz.*“¹⁶

Podobne reagovala aj Generálna prokuratúra SR, keď uviedla, že sledovanie osôb a vecí možno, v zmysle Trestného poriadku, realizovať len za splnenia podmienok uvedených v § 113 Trestného poriadku.¹⁷ Napriek tomu sme sa stretli aj s odlišným názorom, ktorý argumentuje, že zásahy do základných práv a slobôd osôb v trestnom konaní môže síce **štát** vykonávať iba prostredníctvom a v súlade s jednotlivými ustanoveniami Trestného poriadku, toto sa však nevzťahuje na **konanie súkromných osôb**. Zákonodarca totiž môže zásahy do základných práv a slobôd povoliť iným osobám než orgánom štátu prostredníctvom inej právnej normy než je

¹⁴ ČENTÉŠ, J., 2021. *Trestný poriadok: komentár: § 1-195*, s. 752.

¹⁵ *Advokátsky poriadok*, § 7.

¹⁶ *Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1Sžd/21/2013 zo dňa 29.07.2014.*

¹⁷ *Pokyn Generálnej prokuratúry SR z 29. 5. 2013. Aplikácia zákona č. 473/2005 Z. z. o poskytovaní služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti pri dokazovaní v trestnom konaní.*

Trestný poriadok. V prípadoch, keď sa zásah do základných práv a slobôd dopustí súkromná osoba, je teda nevyhnutné skúmať, či na takýto zásah oprávňuje nejaký právny predpis, iný ako Trestný poriadok. Ak takýto predpis neexistuje, ide o nezákonný zásah do práva a výsledok takéhoto zásahu by bol tiež postihnutý nezákonnosťou.¹⁸

V zásade môžeme zhodnotiť, že **listinné dôkazy** zabezpečované súkromnou detektívnou službou budú takmer bezvýnimočne **prípustné**, keďže spôsob ich zabezpečenia nezasahuje do osobnostných alebo iných práv požívajúcich zákonnú ochranu. Naproti tomu **vecné dôkazy** budú považované za použiteľné alebo nepoužiteľné v trestnom konaní v závislosti od posúdenia **spôsobu výkonu samotnej detektívnej činnosti**, najmä s poukazom na už vyššie spomenutú podmienku zakotvenú v § 59 Zákona o súkromnej bezpečnosti.¹⁹

Záver

Možno konštatovať, že proces vyhľadávania dôkazov obhajcom v trestnom konaní na Slovensku je kľúčovým aspektom dodržiavania zásad spravodlivého procesu. Úloha obhajcu pri vyhľadávaní a predkladaní dôkazov má zásadný význam pre ochranu práv obvineného a podporu vyváženého a transparentného trestného konania. Prostredníctvom dôkladného vyhľadávania dôkazov, zabezpečovania svedkov a zhromažďovania iných dostupných dôkazov sa obhajca snaží **vyvážiť postavenie obvineného** proti štátnej mašinérii stojacej na opačnej strane. V súlade so zásadou kontradiktórnosti môže obhajca požiadať o prístup k celému vyšetrovaciemu spisu, ktorý obsahuje výpovede svedkov, znalecké posudky a iné dôkazy zozbierané OČTK a tiež sa k týmto dôkazom vyjadrovať. Obhajca môže následne navrhnúť vypočutie ďalších svedkov, predkladať rôzne listiny alebo vecné dôkazy. Okrem toho môže namietat' prípustnosť dôkazov získaných OČTK v prípade, ak boli získané **nezákonným** spôsobom.

Úloha obhajcu v kontexte vyhľadávania dôkazov však nie je bez problémov. Obmedzené zdroje obhajoby, či už technické, časové, alebo aj obmedzenia vyplývajúce z právnych predpisov, môžu brániť obhajobe vo vedení komplexného vyšetrovania. Okrem toho sa praktická možnosť obstarania a vykonania dôkazov obhajoby v ďalšej fáze konania, v súdnom konaní, nezaobíde bez súčinnosti súdu. Ten musí okrem pripustenia dôkazu aj zabezpečiť jeho vykonanie (napríklad predvolaním svedka na hlavné pojednávanie). Napriek silne zakotvenej zásade kontradiktórnosti teda nemôžeme vyslovene tvrdiť, že obhajoba má **rovnaké postavenie ako obžaloba**, pokiaľ ide o prístup k možným dôkazom. Táto nerovnováha sa však vyvažuje zákonnými oprávneniami obhajoby, ktoré jej patria pri nezávislom zhromažďovaní dôkazov v prospech obvineného.

¹⁸ ŠAMKO, P., 2013. Zákonnosť dôkazov získaných činnosťou detektívnej služby. In: *Právne listy*. [online]. [cit. 03.09.2023]. Dostupné na internete: < <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a230-zakonnost-dokazov-ziskanych-cinnostou-detektivnej-sluzby>>

¹⁹ Bližšie k problematike zákonnosti dôkazov zabezpečených súkromnou detektívnou službou pozri MIHÁK, M., 2023. *Zákonnosť a použiteľnosť procesných a mimoprocených dôkazných prostriedkov v trestnom konaní*, 414 str.

Literatúra

Advokátsky poriadok

ČENTÉŠ, J., 2021. *Trestný poriadok: komentár: § 1-195*. Bratislava: C.H. Beck, 2021, I. Veľké komentáre. 1203 s. ISBN 9788089603886.

KOLESÁR, J., 2010. *Perspektívy dokazovania v trestnom konaní s dôrazom na znalecké dokazovanie*. Prievidza: Citicom. 176 s.

LACIAK, O., 2019. Vplyv realizácie práva na obhajobu na dokazovanie v trestnom konaní. In: *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta.

Pokyn Generálnej prokuratúry SR z 29. 5. 2013. Aplikácia zákona č. 473/2005 Z. z. o poskytovaní služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti pri dokazovaní v trestnom konaní.

ROSKOVÁNYI, K., 2023. Právo obvineného vypočúvať svedkov a predkladať listinné dôkazy vo svoj prospech. In: *Právne listy* [online]. [cit. 03.09.2023]. Dostupné na internete: <<http://www.pravnelisty.sk/clanky/a1176-pravo-obvineneho-vypocuvat-svedkov-a-predkladat-listinne-dokazy-vo-svoj-prospech>>

Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. ISžd/21/2013, zo dňa 29.07.2014.

Rozsudok Veľkého Senátu ESLP Murtazaliyeva proti Rusku, zo dňa 18.12.2018.

SLOVÁK, I. a N.TARABOVÁ, 2020. Vybrané aspekty obstarávania dôkazov obhajobou. In: *Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae, Tomus XXXIX, 2/2020*. ISSN 2729-8027.

ŠAMKO, P., 2013. Zákonnosť dôkazov získaných činnosťou detektívnej služby. In: *Právne listy* [online]. [cit. 03.09.2023]. Dostupné na internete: <<http://www.pravnelisty.sk/clanky/a230-zakonnost-dokazov-ziskanych-cinnostou-detektivnej-sluzby>>

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok

Keywords: defence counsel, preparatory proceedings, search for evidence, right to a fair trial

Summary

In criminal proceedings, the right to a fair trial requires that both the prosecution and the defence have access to relevant evidence and that they are able to secure and comment on it in accordance with the adversarial principle. In the Slovak Republic, as in many other countries, defence counsel plays a key role in ensuring that the right to a fair trial is preserved in relation to the accused. In order to fulfil this obligation, the defence is dedicated to the diligent search for evidence also during the preparatory proceedings. In order to build a credible defence, the defence counsel also carries out an extensive analysis of the case and searches for evidence in favour of the accused. Precisely because the fundamental principles of criminal procedure include the obligation of the law enforcement authorities to clarify not only the circumstances against the accused but also the circumstances in his favour, the accused is not obliged to prove his innocence. The accused has the right to propose evidence, including through his defence counsel. By carefully examining the facts and evidence, the defence counsel seeks to expose any weaknesses or inconsistencies on the side of the prosecution and thereby strengthen the

accused's defence. This article therefore discusses in more detail the ways in which the defence counsel searches for and secures evidence, with an emphasis on preparatory proceedings.

Mgr. Lenka Miklóssyová
interný doktorand
Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
Šafárikovo nám. č. 6
P.O.BOX 313
810 00 Bratislava
e-mail: lenka.miklossyova@flaw.uniba.sk

Recenzent: npor. Mgr. Sebastián Janko, PhD.